

Matthijs Heijstek

Next generation: welkom in het tijdperk van de orthopedagoog

De nieuwe generatie orthopedagogen heeft de wind mee. In de geestelijke gezondheidszorg neemt de nadruk op het classificeren in stoornissen af. De belangstelling voor de rol van de omgeving groeit juist. Precies de expertise van orthopedagogen. Een passend cadeau voor de 60-jarige NVO: nog vele mooie jaren in dit nieuwe tijdperk.

'Jij bent orthopedagoog... Dat is toch een soort psycholoog?' Ik heb vaak het verschil moeten uitleggen. Een - voor anderen - begrijpelijk antwoord is nog niet makkelijk gegeven, trouwens.

Hugo de Jonge kreeg deze vraag ook eens tijdens zijn periode als minister van VWS. 'Kan de minister uitleggen wat het verschil is tussen een gz-psycholoog en een orthopedagoog-generalist?' Zijn antwoord: 'Het onderscheid ligt in de focus van de behandeling. Deze ligt bij de orthopedagoog-generalist op de opvoedings- en ontwikkelingscontext van de zorgvrager. En bij de gezondheidszorgpsycholoog op diens stoornis.'¹

Nou, dat klopt. Dankjewel Hugo!

Context versus stoornis

Juist de focus op de 'behandeling van de context' maakt ons beroep anno 2022 modern. Er waait een nieuwe tijdgeest, waarin de context weer van belang is bij diagnostiek en behandeling. Daarom denk ik dat het tijdperk van de orthopedagogiek is aangebroken. De afgelopen twee decennia was de belangstelling voor de rol die de context speelt bij problematiek van kinderen en cliënten kleiner. De nadruk lag op het vaststellen van classificaties en niet op beïnvloeding via de context.

Het context-denken verdringt langzaam het stoornis-denken. In Nederland vestigen psychiaters en hoogleraren als Floortje Scheepers en Jim van Os de aandacht op de rol van de omgeving en het levensverhaal bij mensen met psychische problemen. *The British Psychological Society* introduceerde al in 2016 het *Power Threat Meaning Framework* als alternatief voor het classificeren van psychiatrische stoornissen. Dit model neemt eerdere ervaringen, netwerk en eigen kracht mee in het beschrijven van psychische problematiek.

Wereld zonder labels

De beweging in de geestelijke gezondheidszorg richting context-denken is niet meer te stoppen. Maar zal de orthopedagogiek

daar een richtinggevende positie in kunnen nemen? Zullen orthopedagogen floreren in deze nieuwe orthopedagogische tijdgeest? Dat is niet vanzelfsprekend.

De grootste bedreiging vormen we zelf. Zijn we niet teveel verbonden geraakt met het stoornis-denken? Onlangs gaf ik les op de opleiding voor orthopedagoog-generalist en introduceerde de transdiagnostische benadering. Een groot deel van de lesgroep kon zich geen wereld voorstellen zonder labels als autisme, ADHD en PTSS.

Nieuwe generatie

Toch heb ik hoop. Dat komt mede omdat ik een nieuwe generatie ouders en beroepsopvoeders zie. Bij hen merk ik een groeiende belangstelling voor pedagogische vraagstukken. Van 'hoe praat ik met mijn kind over de oorlog in Oekraïne?' tot 'hoe kan ik deze leerling helpen met het plannen en organiseren van taken?' Voor deze generatie ouders en beroepsopvoeders is de expertise van de orthopedagoog belangrijk. Dus we zullen van ons moeten laten zien en horen.

De wereld om ons heen ontdekt dat wat wij als orthopedagogen al lang wisten. De mens is een mens in context. Een nieuwe generatie orthopedagogen zou een leidende rol kunnen innemen in deze beweging.

tekst: Matthijs Heijstek, gedragswetenschapper (orthopedagoog-generalist) bij Zozijn en onderzoeker bij de Universiteit Utrecht.

Matthijs Heijstek maakt deel uit van het netwerk **NVO Storytellers**, leden die actief de media opzoeken zodat pedagogen en orthopedagogen meer zichtbaar worden in het maatschappelijke debat. Het netwerk krijgt ondersteuning met trainingen zoals pitchen, opinieartikelen schrijven en krachtig je verhaal vertellen in de media

¹ Vraag 53 van de D66-fractie op 10 mei 2019.